

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Super Evangelivm Secvndvm Marcvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75090)

re vestiri. Indefinenter cernimus parva arborum semina terræ humoribus commendari, ex quibus non longè post conspicimus magna arbuta surgere, folia, pomaque proferre. Consideremus ergo parvum cujuscumque arboris semen, quod in terram jacitur, ut arbor ex illo producat: & comprehendamus, si possumus, ubi in illa tanta parvitate seminis tam immensa arbor latuit, quæ ex illo processit: ubi lignum, ubi cortex, ubi viriditas foliorum, ubi ubertas fructuum. Nunquid nam in semine tale aliquid videbatur, cum in terram jaceretur? Et tamen occulto rerum omnium opifice cuncta mirabiliter ordinante, & in mollitie seminis latuit asperitas corticis, & in teneritudine illius absconsa est fortitudo roboris, & in siccitate ejus ubertas fructificationis. Quid ergo mirum, si tenuissimum pulverem, vel à nostris oculis in elementis redactum, cum vult, in hominem reformat, qui ex tenuissimis feminibus immensa arbuta redintegrat? Quia ergo rationabiles sumus conditi, spem resurrectionis nostræ ex ipsa debemus rerum specie, & contemplatione colligere. Sed quia in nobis sensus torpuit rationis, accessit in exemplum gratia Redemptoris. Venit namque Conditor noster, suscepit mortem, ostendit resurrectionem, ut qui resurrectionis spem ex ratione tenere nolumus, hanc ex ejus adjutorio, & exemplo teneremus. Beatus quoque Job de resurrectione dixit: Scio quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum. Quisquis igitur resurrectionis virtutem in se fieri posse desperat, verba in Gentilitate positi viri fidelis erubescat, & penset quanto pœnæ sit pondere feriendus, si adhuc non credit suam, qui jam resurrectionem Domini cognovit factam, si & illic suam credidit Job, qui adhuc Domini Jesu sperabat esse faciendam. Ad instruendam igitur ignorantiam nostram, ad roborandam infirmitatem nostram Dominus noster, suæ resurrectionis exemplum nobis sufficere voluit. Solus quippe illo tempore mortuus est, & tamen solus minimè surrexit: quia sicut superius scriptum est: *Multa corpora sanctorum, qui dormierant surrexerunt.* Ablata sunt ergo omnia argumenta perfidia. Ne quis enim dicat, sperare de se non debet homo, quod in carne sua exhibuit homo Deus: ecce cum Deo homine surrexisset cognovimus, quos puros homines fuisse non dubitamus. Si igitur membra nostri Redemptoris sumus, præsumamus in nobis, quod gestum constat in capite: si multum nos abjicimus, sperare debemus in nobis, nos membra ultima, quod de membris ejus superioribus audivimus.

CAPUT CIII.

Mat. 28. a *Erat aspectus ejus sicut fulgur, & vestimenta ejus sicut nix.*

De solemnitate Domini resurrectionis. **M**atthæus Evangelista Angelum, qui mulieribus ad sepulcrum venientibus apparuit, describens ait: *Erat aspectus ejus sicut fulgur, & vestimenta ejus sicut nix.* In fulgure enim terror timoris est, in nive autem blandimentum candoris. Quia verò omnipotens Deus, & terribilis est peccatoribus, & blandus justis, rectè testis resurrectionis ejus Angelus, & in fulgure vultus, & in candore habitus demonstratur, ut de ipsa sua specie, & terreret reprobos, & mulceret pios. Rectè etiam Angelus niveis cooperatus vestimentis apparuit, quia festivitatis nostræ gaudia nunciavit. Candor etenim vestis splendorem nostræ denunciat solemnitatis, nostræ dicamus an suæ? Sed ut fateamur veriùs, & suæ dicamus, & nostræ. Illa quippe Redemptoris nostri resurrectio, & nostra festivitas fuit: quia nos ad immortalitatem reduxit, & Angelorum festivitas extitit, quia nos revocando ad cælestia, cor unnu-

merum implevit. In sua ergo ac nostra festivitate Angelus in niveis vestibus apparuit: quia dum nos per resurrectionem Dominicam ad superna reducimur, cælestis patriæ damna reparantur.

CAPUT CIV.

Respondens autem Angelus dixit mulieribus: Mat. 28. a Nolite timere vos: scio enim, quod le sum, qui crucifixus est, quæritis. Non est hic, surrexit enim sicut dixit.

Libet considerare, fratres charissimi, pietatis viscera, quam erga nos Dominus noster habuit, & resurrectionis gloriam, quam Angelus factam mulieribus annuntiavit. Conditor & Redemptor noster Dominus Jesus Christus postquam omnia creavit, ut nos de captivitate diaboli redimeret, inter nos incarnatus apparuit, suæque passionis perpetua morte liberavit. Quia, & si crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei: citius enim à morte voluit resurgere, ne si in illo resurrectio differretur, in nobis omnino desperaretur. Citius à morte voluit resurgere, ne nostra diu anima in infidelitatis remaneret morte: mortem enim transitoriam, id est, ad triduum contigit: & in ea morte nequaquam, sicut nos, usque ad finem sæculi remansit. Corpus quidem Domini post mortem vivit: sed nostra adhuc corpora usque in finem mundi resurrectionis differuntur gloria. Nos per mortem carnis usque ad finem mundi remanemus in pulvere: ille verò die tertia à mortis virginitate ariditate, & divinitatis suæ potentiam ipsa suæ carnis ostendit innovacione. Dominum ergo nostrum Jesum Christum, flagellatum, derisum, palmis cæsum, corona spinea coronatum, sputis illusum, crucifixum, mortuum esse noverimus: sed eundem ipsum, qui inter impiorum manus occubuit, post mortem vivere certa fide credamus, libera voce profiteamur, & per resurrectionem ejus de nostræ carnis resurrectione confidamus. Resurrectionem enim, quam in se, qui est caput nostrum, ostendit; in nobis etiam, qui sumus membra ejus, se quandoque facturum esse, nobis promisit Dominus noster Jesus Christus, qui resurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur: quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel: quod autem vivit, vivit Deo per omnia sæcula seculorum. Amen.

INCIPIUNT

CAPITULA IN EVANGELIO
SECUNDVM MARCVM.

- 1 *Erat Ioannes in deserto baptizans, &c.*
- 2 *Ioannes locustas, & mel silvester edebat.*
- 3 *Spiritus sanctus super Dominum in columba descendit.*
- 4 *Et vox de celo facta est: Tu es filius meus dilectus, in quo mihi complacui.*
- 5 *Erat Iesus docens quasi potestatem habens.*
- 6 *Quid nobis, & tibi, fili Dei? Scimus quis sis, sanctus Dei, &c.*
- 7 *Et comminatus, &c. Clamans, & multum discerpens, exiit ab eo spiritus immundus.*
- 8 *Surge, tolle grabbatum tuum.*
- 9 *Fecit Dominus, ut essent duodecim cum illo.*
- 10 *Et imposuit Dominus Simoni nomen, Petrus: & Iacobum Zebedei, et Ioannem*

fratrem Iacobi vocavit Boanerges.

- 11 Exiit seminans, etc. Venerunt volucres celi, etc. comederunt semen.
- 12 Aliud cecidit, etc. Sole orto aruerunt semina.
- 13 Ortum semen spina suffocaverunt.
- 14 Aliud cecidit in terram bonam, et afferebat fructum tricesimum.
- 15 Qui habet aures audiendi, audiat.
- 16 Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo jaciatur sementem, etc.
- 17 Simile est regnum calorum grano sinapis, quod acceptum, etc.
- 18 Si ejcis nos, mitte nos in porcos.
- 19 Revertere in domum tuam, et annuncia quanta tibi fecit Deus.
- 20 Turba te comprimunt, et affligunt.
- 21 Resuscitavit Iesus filiam principis.
- 22 Herodes decollavit Ioannem.
- 23 Date illis vos manducare.
- 24 Et discubuerunt in partes, per centenos, et quinquagenos.
- 25 Abiit Iesus in montem solus orare.
- 26 Adducunt ad Iesum surdum, et mutum, et deprecabantur, etc.
- 27 Misereor super turbam.
- 28 Video homines velut arbores ambulantes.
- 29 Assumpsit Iesus Petrum in montem.
- 30 Et vestimenta eius facta sunt candida sicut nix.
- 31 Faciamus hic tria tabernacula.
- 32 Helias cum venerit, restituet omnia.
- 33 Credo, Domine: adjuva incredulitatem meam.
- 34 Comminatus est Iesus immundo spiritui.
- 35 Et factus est velut mortuus.
- 36 Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, expedit ei, etc.
- 37 Item unde supra.
- 38 Habete sal in vobis, et pacem habete inter vos.
- 39 Magister bone, quid faciendo vitam aeternam possidebo?
- 40 Nemo bonus, nisi solus Deus.
- 41 Quam difficile intrabunt in regnum Dei, qui pecunias habent.
- 42 Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem, etc.
- 43 Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?
- 44 Stans Iesus cecum illuminavit.
- 45 Iesus sedens super asinum, venit Hierusalem.
- 46 Cathedras vendentium columbas Dominus evertit.
- 47 Erit tunc tribulatio, qualis non fuit ab initio mundi.
- 48 Dabunt Pseudopropheta signa, et prodigia, ita ut in errorem, etc.
- 49 Adolescens sequebatur eum amictus sindone, etc.
- 50 Invenerunt hominem Cyrenaeum, hunc angariaverunt, etc.
- 51 Et perducunt eum in Golgotha, etc.
- 52 Item unde supra.

A 53 Surrexit, non est hic.

54 Euntes in mundum universum, praedicate Evangelium omni creaturae.

INCIPIT EXPOSITIO

SUPER EVANGELIUM

SECUNDVM MARCVM.

CAPUT I.

Erat Ioannes in deserto baptizans, et praedicans baptismum penitentiae in remissionem peccatorum: & egrediebatur ad illud omnis Iudaeae regio, & Hierosolymitae universi, et baptizabantur ab illo in Iordane flumine, confitentes peccata sua: Et erat Ioannes vestitus pilis camelae.

UNT nonnulli, qui cultum subtilium pretiosarumque vestium non putant esse peccatum. Quod si videlicet culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam vigilanter exprimeret, quod dives, qui torquebatur apud inferos, bysso, & purpura indutus fuisset. Nemo quippe vestimenta pretiosa, nisi ad inanem gloriam quaerit, videlicet ut honorabilior ceteris esse videatur. Nam quod pro sola inani gloria vestimentum pretiosius quaeratur, res ipsa testatur: nemo enim vult ibi pretiosis vestibus indui, ubi non possit ab aliis videri. Quam culpam possumus melius, etiam ex diverso colligere: quia si abjectio vilis indumenti virtus non esset, Evangelista vigilanter de Joanne Baptista non diceret: *Erat indutus pilis camelorum.*

CAPUT II.

Et locustas, et mel silvestre edebat.

Locustarum nomine aliquando Iudaicus populus, aliquando conversa Gentilitas, aliquando adulantium lingua, aliquando vero per comparationem resurrectionis Dominica, vel praedicatorum vita designatur. Quod autem Iudaeorum populum locustae expriment, vita Joannis signat: de quo scriptum est: *Quia locustas, & mel silvestre edebat.* Joannes quippe cum, quem prophetiae auctoritate pronunciat, etiam specie ciborum clamat. In semetipso enim designavit Dominum, quem praevniens, quia infructuose Gentilitatis dulcedinem sumpsit, mel silvestre edit. Quia vero Iudaeorum plebem in suo corpore ex parte convertit, in cibo locustas accepit. Ipsos namque locustae significant, subitos saltus dantes, sed protinus ad terram cadentes. Saltus enim dabant, cum praeccepta Domini se implere promitterent. Sed citius ad terram cadebant, cum per prava opera, haec se audisse denegarent. Videamus in eis quasi quendam locusticum saltum. *Omnia verba, quae locutus est Dominus & audiemus, & faciemus.* Videamus autem quomodo citius ad terram ruant: *Vtinam mortui essemus in Aegypto, & non in hac vasta solitudine: utinam pereamus, & non inducat nos Dominus in terram istam.* Locustae ergo erant, quia habebant saltum per vocem, & casum per actionem.

CAPUT III.

Mar. 1. a Venit Iesus à Nazareth Galilæe: & baptizatus est in Iordane à Ioanne. Et statim ascendens de aqua, vidit apertos calos, & Spiritum tanquam columbam descendentem, et manentem in ipso.

De descensione Spiritus sancti supra Dominum.
Hom. 2. in Ex. l. long. post pr. Hom. 30. in Evang. post med.

TRicesimo ætatis suæ anno Dominus ad fluvium Jordanis venit; ibique cali sunt aperti, quia Spiritus in columba descendit. Idcirco autem Spiritus sanctus in columba monstrari voluit: quia omnes quos repleverit, simplices puritate, & mansuetudinis lenitate tranquillos facit. Ideo etiam in Redemptore nostro, Mediatore Dei & hominum, per columbam apparuit: quoniam unigenitus filius iudex est generis humani. Sed quis ejus iustitiam ferret, si priusquam nos per mansuetudinem colligeret, culpas nostras per zelum reëtitudinis examinare voluisset? Homo ergo pro hominibus factus, mitem se hominibus præbuit, iudex nosse severitatem suam temperavit. Noluit peccatores ferire, sed colligere: prius voluit mansuetè corrigere, ut haberet quos postmodum in iudicio salvaret. In columba ergo super eum apparere Spiritus debuit, qui non veniebat, ut peccata jam per zelum percuteret, sed adhuc per mansuetudinem parcendo toleraret. In cunctis fidelibus Spiritus sanctus venit, sed in solo Jesu singulariter permanet: quia Mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus in cunctis eum, & semper, & continuè præsentem habet: quoniam idem Spiritus ex illo per substantiam profertur. In illo igitur manet, qui solus, & omnia, & semper potest, & ejus humanitatem nunquam deserit: ex cuius divinitate procedit, à quo per naturam nunquam recedit.

CAPUT IV.

Mar. 1. b Et vox facta est de calis: Tu es filius meus dilectus, in te complacui.

De qualitate divinæ locutionis.
In expos. B. Tob. l. 28. c. 2. post med.

ALiquando cælestibus substantiis per Angelos locutus est: quia vox de cælo sonavit dicens: Tu es filius meus dilectus, in te complacui. Quod per alium Evangelistam sic dicitur: *Hic est filius meus dilectus: in quo mihi bene complacui.* Quid est, quoddam Pater de filio loquitur, dicens: *In quo mihi complacui?* Omnis enim, qui pœnitendo corrigit aliqua, quæ fecit, eo ipso quo pœnitit, se sibi displicuisse indicat, qui emendat quod fecit. Et quia omnipotens Pater, sicut intelligi ab omnibus poterat, humano modo locutus est, de peccatoribus dicens: *Pœnitet me fecisse hominem super terram,* quasi sibi metipsum displicuit in peccatoribus, quos creavit. In solo autem sibi unigenito Domino nostro Jesu Christo complacuit: quia hunc inter homines hominem creasse non pœnituit, in quo peccatum nullum omnimodo invenit, sicut de illo per Psalmistam dicitur: *Iuravit Dominus, & non pœnitebit eum: tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* In solo ergo sibi Redemptore nostro complacuit Pater: quia in eo solo non invenit culpam, in qua se reprehendat quasi per pœnitentiam.

Hom. 8. in Ex. l. long. post med. Gen. 6.

Pf. 109.

CAPUT V.

Mar. 1. b Erat Iesus docens, sicut potestatem habens.

De ordine docendi. **B**ene à doctoribus docetur, quod prius agitur quam dicatur. Nam doctrinæ subtrahit fiduciam,

A quando conscientia præpedit linguam. Unde etiam de Domino scriptum est: *Erat enim docens, sicut potestatem habens: non sicut Scriba & Phariseus.* Singulariter namque, & principaliter solus ex potestate bona locutus est: quia ex infirmitate, mala nulla commisit. Ex divinitatis quippe potentia habuit id, quod nobis per humanitatis suæ innocentiam ministravit. Nos enim, quia infirmi homines sumus, cum de Deo hominibus loquimur, debemus primum meminisse, quod sumus: ut ex propria infirmitate pensamus, quo docendi ordine infirmis fratribus consulamus. Consideremus igitur, quia aut tales sumus, quales nonnullos corrigimus: aut tales aliquando fuimus, & si jam divina gratia operante non sumus, ut tantò temperantiùs corde humili corrigamus, quòd nosmetipsos veriùs in his, quos emendamus, agnoscimus. Si autem tales nec sumus, nec fuimus, quales adhuc illi sunt, quos emendare curamus, ne cor nostrum fortè superbiat, & de ipsa innocentia peius ruat, quorum mala corrigimus, alia eorum bona nobis ante oculos revocemus. Quæ si omnino nulla sunt, ad occulta Dei iudicia recurramus: quia sicut nos nullis meritis hoc ipsum bonum, quod habemus, accepimus: ita illos quoque potest gratià supernæ virtutis infundere, ut excitati posteriùs etiam ipsa possint bona, quæ nos antè accepimus, prævenire. Quis enim crederet, quòd per Apostolum meritum Saulus lapidatum Stephanum præcessurus erat, qui in morte ejus lapidantium vestimenta servabat? His ergo primum cogitationibus humiliare cor debet, & tunc demum increpare delinquentium iniquitates.

CAPUT VI.

Quid nobis, & tibi, fili Dei? scimus qui sis, Mar. 1. c. sanctus Dei.

Antiquus hostis filium Dei incarnatum noverat, sed nostræ Redemptionis ordinem nesciebat. Sciebat enim quòd pro Redemptione nostra incarnatus Dei filius fuerat, sed omnino quòd idem Redemptor illum moriendo transigeret, nesciebat. Illum etiam ante se positum vidit, quem cognoscendo confessus, confitendo pertimuit, dicens: *Quid nobis, & tibi, fili Dei, venisti ante tempus torquere nos?* Cognovit ergo priùs quem pertimesceret, & tamen post non timuit, cum in illo quasi escam propriam mortem carnis esuriret. Dominus quippe non ster ad humani generis Redemptionem veniens assumpsit corpus, ut antiquus hostis in eo quasi suam escam mortem carnis appeteret. Quam mortem dum in illo injustè appetiit, nos, quos quasi justè tenebat, amisit. Antequam autem malignus spiritus Redemptorem nostrum per mortem appeteret, cum eum miraculis coruscare conspiceret, clamabat dicens: *Scimus qui sis, sanctus Dei.* Qui hæc dicens cognoscendo Dei filium pertimescit, & formidat: sed tamen vim supernæ pietatis ignorans, nonnunquam dum passibilem considerat, hominem purum putat.

CAPUT VII.

Et comminatus est Iesus immundo spiritui, dicens: Obmutesce, & exi de homine. Et discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magna, exiit ab eo.

Cum aliquis terrena contemnere, & cælestia contempnere, antiquus adversarius acriores eius tentationibus quam consueverat, tentationes admoveat, ita ut plerumque sic resistentem animam tentet, sicut antè nunquam tentaverat quando possidebat. Unde & demoniacus,

dæmoniaco, qui à Domino sanatur, ab exeunte A
 dæmone discerpitur, sicut scriptum est: *Et clamans,*
& multum discerpens eum, exiit ab eo. Quid est enim
 quòd obsessum hominem antiquus hostis, quem
 possessum non discerpserat, deserens discerpit? nisi
 quòd plerumque dum de corde expellitur, acriores
 in eo tentationes generat, quàm priùs excitaverat,
 quando hoc quietus possidebat. Unde scriptum est:
Eccles. 2. Fili, accedens ad servitutem Dei, sta in iustitia, &
timore: & prepara animam ad tentationem.

CAPUT VIII.

Surge, tolle grabbatum tuum.

Marci. 2. b

De tenta-
 tionibus
 carnis.
 In expof. B.
 Job. 2. c. 15
 in princ.

IN Scriptura sacra lectus, sive grabbatus, aliquan-
 do voluptas carnis, aliquando repauiatio in bonis
 operibus, aliquando requies temporalis accipitur.
 Quid est enim quòd in Evangelio, sanato cuidam
 Dominus dicit: *Surge, tolle grabbatum tuum, & va-*
de in domum tuam, nisi quòd per grabbatum volup-
 tas carnis designatur? Et iubetur utique, ut hoc sa-
 natus portet, ubi infirmus iacuerat: quia nimirum
 omnis, qui adhuc vitiiis delectatur, infirmus jacet in
 voluptatibus carnis. Sed sanatus hoc portat, ubi
 iacuerat: quia divino adjutorio ereptus, à vitiiis
 ejusdem carnis contumelias postmodum tolerat, in
 cuius priùs desideriiis requiescebat. Per grabbatum
 itaque in quo carnis est requies, ipsa caro designa-
 tur: per domum verò conscientia figuratur. Et quia
 cum mente mortui in vitiiis jacemus, in carnis de-
 lectione quiescimus, infirmi portamur in lecto.
 Cum verò sanati fuerimus mente, ut jam pulsanti-
 bus vitiiis carnis resistamus, necesse est, ut tentatio-
 num contumelias de nostra carne toleremus. Agro
 itaque ad salutem reducto precipitur: *Tolle grabba-*
tum tuum, id est, porta lectum, in quo portatus es,
 quia necesse est, ut sanatus quisque portet contume-
 liam carnis, in qua priùs jacebat agrotus. Quid
 est ergo dicere: *Tolle grabbatum tuum, & vade in*
domum tuam, nisi porta tentationes carnis, in qui-
 bus hactenus jactuisti: & revertere ad conscientiam
 tuam, ut videas quæ fecisti? Ac si diceret: Post ex-
 terius miraculum ad mentem tuam revertere, &
 qualem te intrinsecus Deo debeas exhibere, per-
 pende: & post peccatorum veniam, ne rursus quod
 jultè feriatur admittas, cave.

Hom. 12. in
 Excc. post
 princ.

CAPUT IX.

Fecit Dominus Iesus, ut essent duodecim cum illio.

Marci. 3. b

De septen-
 narij nu-
 meri perfe-
 ctione.
 In expof. B.
 Job. 1. c. 7
 longè ante
 med.

SEptenarius numerus apud sapientes hujus sæculi
 quadam sua habetur ratione perfectus: quia ex
 primo pari, & ex primo impari consummatur. Pri-
 mus enim impar ternarius est, primusque par qua-
 ternarius. Ex quibus duobus septenarius constat,
 qui eisdem partibus suis multiplicatus in duodena-
 rium surgit. Nam sive tres per quatuor, seu quatuor
 per tres ducimus, ad duodenarium pervenimus. Sed
 nos, quia superno munere Veritatis prædicamenta
 percepimus, hæc fixa scientiæ altitudine despicien-
 do calcamus: hoc proculdubio inconcussa fide reti-
 nentes: quia quos Spiritus gratiæ septiformis reple-
 verit, perficit: eisque non solum Trinitatis notitiam,
 sed etiam virtutum quatuor, id est, prudentiæ, tem-
 perantiæ, fortitudinis, & justitiæ operationem præ-
 bet. Qui in ipsis quoque quos ingreditur suis quod-
 dam modo partibus augetur, dum & per Trinita-
 tis notitiam quatuor virtutum actio accipitur, &
 per actionem virtutum quatuor usque ad manife-
 stam Trinitatis speciem pervenitur. Et apud nos se-
 ptenarius perfectus, sed longè dissimiliter, quia ple-
 S. Greg. Tom. III.

Mat. 1. 2

De tenta-
 tionibus
 carnis.
 In expof. B.
 Job. 1. c. 7
 longè ante
 med.

nè & non inaniter in duodenarium surgit, dum &
 per fidem opera, & rursus per opera perficit fidem.
 Sancti quoque Apostoli gratiæ septiformis spiritu
 implendi duodecim sunt electi: quia in quatuor
 mundi partibus Trinitatem, quæ Deus est, inno-
 tescere mittebantur. Duodecim ergo electi sunt; ut
 etiam ex ipsius numeri ratione causa claresceret,
 quòd per quatuor infima, tria summa prædicarent.

CAPUT X.

Et imposuit Dominus Simoni, nomen Petrus, Marci. 3.
& Jacobum Zebedei, & Joannem fra-
trrem Jacobi vocavit Boanerges, quod est
filij tonitruui: & Andream, & Philippum,
& Bartholomæum, et Matthæum, et Tho-
mam, et Jacobum Alphaei, et Thaddæum,
et Simonem Chananæum, et Judam Isca-
riotem, qui tradidit illum.

Aliquando in tonitruo ipse incarnatus Dominus De nomi-
 figuratur, qui ex antiquorum Patrum conveni-
 nente prophetia ad notitiam nostram, quasi ex nu-
 bium condensatione prolatus est. Qui inter nos visibi-
 liter apparet, ea, quæ super nos erant, terribiliter
 sonuit: unde & ipsi sancti Apostoli de ejus gratia ge-
 nerati, Boanerges, id est, filij tonitruui sunt vocati.
 Aliquando autem tonitruus, ipsa ejus prædicatio
 accipitur, per quam supernorum judiciorum terror
 auditur.

De nomi-
 nis Apo-
 stolorum.
 In exp. B.
 Job. 1. 29. c.
 13. post med.

CAPUT XI.

Exiit seminans ad seminandum. Et dum se- Marci. 4. a
minat, aliud cecidit secus viam, et volucres
comederunt illud.

IN Scriptura sacra volucres aliquando in malis, Volucres
 aliquando in bono dantur intelligi: quia per eas, quæ
 potestates designantur aëreæ, nonnunquam bono-
 rum studij adversæ. Unde Veritatis ore dicitur
 Quoniam granum, quod secus viam cecidit, vene-
 runt volucres, & comederunt illud: quia nimirum
 maligni spiritus humanas mentes obidentes, dum
 cogitationes noxias ingerunt, verbum vitæ à memo-
 ria evellunt.

Volucres
 quid in
 Scriptura
 sacra signi-
 ficent.
 In expof. B.
 Job. 1. c. 1
 in princ.

CAPUT XII.

Aliud cecidit super terram, et statim Marci. 4. a
orto solo exaruit.

IN Scriptura sacra, cum Sol figuratè poni-
 tur, aliquando per eum persecutio designa-
 tur, sicut Veritas in Evangelio dicit, quòd nata sine
 radicibus semina, orto sole, aruerunt: quia videli-
 cet verba vitæ in corde terrenorum hominum tem-
 porali momento virentia, superveniente persecutio-
 nis ardore, siccantur. Aliquando etiam per Solem,
 intelligentiam, & acumen sapientium designatur,
 sicut per comparationem ad Salomonem dicitur:
Sapiens ut Sol permanet, stultus ut Luna mutatur. Eccles. 24.

In exp. B.
 Job. 1. 34. c.
 12. post pr.
 Ibid. multis
 interpositis.

CAPUT XIII.

Et aliud cecidit inter spinas, quæ suffocave- Marci. 4. a
runt illud.

Sunt plerique, qui jam aliena non appetunt, &
 Sab hujus mundi jurgiis, inchoato quietis amore,
 dividuntur, erudiri in sacris eloquiis sitiunt, vacare
 supernis contemplationibus concupiscunt, nec ta-
 men perfecta animilibertate curam rerum familia-
 G g g

In exp. B.
 Job. 1. 7. c. 14
 sub mit.

rium deserunt. Cui sepe dum licite seruiunt, etiam A illicitis huius mundi iurgiis implicantur. Cumque terrenas res studiosè tenere desiderant, cordis requiem deserunt, quam querebant. Et cum substantia fugiens continua provisione protegitur, conceptus in animo divina scientia sermo dissipatur: quia iuxta Veritatis sententiam, obortum semen spinæ opprimunt, cum verbum Dei à memoria importunæ terrenarum sollicitudines tollunt. Veritas quippe dicit: *Sollicitudo seculi istius, & fallacia divitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur.* Divitiæ fallaces sunt, quæ diu nobiscum permanere non possunt. Fallaces sunt, quæ nostræ mentis inopiam non expellunt. Solæ autem veræ divitiæ sunt, quæ nos divites virtutibus faciunt.

Hom. 15. in
Evang.
post pr.
circa med.

CAPUT XIV.

Marc. 4. a *Et aliud cecidit in terram bonam, & afferbat fructum tricesimum.*

Hom. 17. in
Ezech. post
med.

SEnarius numerus ideo perfectus esse dicitur, quia Sexto die perfecit omnia opera sua Deus. Quod verò peccatori legem dedit, quæ in decem præceptis scripta est, & sexdecies ducta in sexagenarium surgunt, rectè per sexaginta, bonorum operum perfectio designatur. Quod etiam apertè Dominus in Evangelio designat, qui cum parabolam seminantis exponeret, dixit: *Aliud cecidit in terram bonam, & dabat fructum ascendentem & crescentem, & afferbat unum triginta, unum sexaginta, & unum centum.* Fructus enim terræ bonæ triginta affert, cum mens perfectionem fidei, quæ est in Trinitate, conceperit. Sexaginta affert, cum bonæ vitæ opera perfecta protulerit. Centum verò affert, cum ad æternæ vitæ contemplationem profecerit. Sinistra enim nostra est vita præsens, dextera verò est vita ventura. Et rectè per centenarium numerum, æternæ vitæ contemplatio designatur, quia cum post triginta, ac sexaginta ad centesimum numerum pervenimus, idem centenarius numerus in dexteram transit. Fides & operatio adhuc in sinistra est, quia hic adhuc positi, & credimus quod non videamus, & operamur, ut videamus. Cum verò se animus in contemplationem æternæ vitæ suspenderit, quasi ad dexteram manum computus pervenit.

CAPUT XV.

Marc. 4. b *Qui habet aures audiendi, audiat.*

De auditu
speciali.
Hom. 14. in
Ezech.
sub init.

SCIendum, quia oculi & aures corporis adsunt etiam carnalibus, eisque sunt in usu rerum, quæ corporaliter videntur: oculi verò & aures cordis solummodo spiritualium sunt, qui invisibilia per intellectum vident, & laudem Dei sine sono audiunt. Has omnipotens Deus aures querebat, cum diceret: *Qui habet aures audiendi, audiat.* Quis namque in illo populo tunc esse poterat, qui aures corporis non haberet? sed dum dicitur: *Qui habet aures audiendi, audiat:* apertè monstratur quòd illas aures quæret, quas omnes habere non poterant.

CAPUT XVI.

Marc. 4. c *Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo jaciât sementem in terram, etc.*

De profectu
boni
vite.
In expof. B.
Iob. l. 22. c.
14. post pr.

LECTus quisque à rudimenti sui teneritudine prius inchoans, ad robusta postmodum & fortia convalescit: quod apertè Dominus in Evangelio sub mellis nomine demonstrat, dicens: *Sic est regnum Dei, quemadmodum si jaciât homo sementem in*

terram, & dormiat: & exurgat nocte, ac die, & semen germinet, & increfcat, dum nescit ille. Cujus nimirum seminis incrementa denuncians adjungit: *Utrò enim terra fructificat primum herbam, deinde spicas, deinde frumentum plenum in spica, cujus profectus quoque etiam finem subrogat, dicens: Et cum ex se produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam venit tempus messis.* Ecce Veritatis voce per qualitates frugum, distincta sunt incrementa meritorum. Ait enim: Primum herbam, deinde spicas, deinde plenum frumentum in spica. Semen igitur homo jactat in terram, cum cordi suo intentionem inserit bonam, & postquam semen jactaverit, dormit, quia in spē boni operis quiescit. Nocte verò exurgit ac die, quia inter adversa & prospera proficit. Et semen germinat & crescit, dum ille nescit, quia dum adhuc metiri incrementa sua non valet, semel concepta virtus ad profectum ducitur. Et ultrò terra fructificat, quia præveniente gratia, mens hominis spontanea ad profectum boni operis surgit. Sed hæc eadem terra primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum producit in spica. Herbam quippe producere, est inchoationis bonæ, adhuc teneritudinem habere. Ad spicam verò herba pervenit, cum se virtus animo concepta ad profectum boni operis pertrahit. Plenum verò frumentum in spica fructificat, quando jam in tantum virtus proficit, ut esse robusti & perfecti operis possit. Sed cum ex se produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest tempus messis. Omnipotens enim Deus, producto fructu, falcem mittit, & messem suam defecat, quia cum unumquemque ad opera perfecta perduxerit, ejus temporalem vitam per emissam sententiam incidit, ut granum suum ad herrea caelestia perducat. Cum igitur desideria bona concipimus, semen in terram mittimus. Cum verò operari recta incipimus, herba sumus. Cum autem ad profectum boni operis crescimus, ad spicam pervenimus: cum in ejusdem operatione perfectione solidamur, jam plenum frumentum in spica proficimus. Herba etenim Petrus fuerat, qui passionis tempore per amorem Dominum sequens, hunc confiteri ante vocem ancillæ timebat. Erat enim jam viriditas in mente: quia credebatur omnium Redemptorem, sed valde adhuc flexibilis pede conculcabatur timoris. Jam quidem per devotionem viridis, sed adhuc per infirmitatem tenera, cum ab ancillæ subitò unius flatu sermonis inflexus est. Jam in spicam surrexerat, quoniam eum, quem moriturum confiteri timebat, nunciante Angelo, viventem in Galilæa videbat. Sed ad plenum granum in spica pervenerat, quando veniente desuper spiritu, & suam mentem in illius amore roborante, ita solidatus est, ut vires persequentium cæsus despiceret, & Redemptorem suum inter flagella liberè prædicaret, & persequentibus principibus resisteret, dicens: *Obedire oportet Deo, magis quam hominibus.* Plenum frumentum inventus est, quando in tritura persecutionis tot verbera pertulit, & tamen nequaquam palearum more imminutus est, sed granum permansit. Nullus itaque, qui ad bonum propositum adhuc in mentis teneritudine esse conspicitur, despiciatur: quia frumentum Dei ab herba incipit, ut granum fiat. Paulisper quippe in unaquaque anima, ut ita dicam, internæ gratiæ humor exuberat, ut herba in frugem crescat. Nemo igitur quemlibet proximum, cum adhuc herbam videt, de frumento desperet: ab herbarum quippe foliis, quæ huc, illucque molliter defluunt, surgentia frugum semina solidantur.

Hom. 11. in
Ezech. longè
post init.

Matth. 23.
Marc. 14.
Luc. 22.
Ivan. 18.

CAPUT XVII.

Mar. 4. 4. *Simile est regnum Dei grano sinapis, quod acceperit homo misit in hortum suum, & crevit: & factum est in arborem magnam, & volucres celi requieverunt in ramis ejus.*

De arbore sapientia. In expof. B. Tob. 1. 19. c. 1. sub fin. Ifa. 53.

Pfal. 44.

Ipse quippe est granum sinapis, qui in horti sepultura plantatus, arbor magna surrexit. Granum namque fuit, cum moreretur: arbor, cum resurgeret: granum per humilitatem carnis: arbor per potentiam majestatis: granum, quia vidimus eum, & non erat aspectus: arbor, quia speciosus forma praefiliis hominum. Hujus arboris rami, sancti sunt praedicatores. Et videamus quam late tendantur. Quid enim de eis dicitur: *In omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum?* In istis ramis volucres requiescunt, quia sanctae animae, quae quibusdam virtutum pennis à terrena cogitatione se sublevent, in eorum dictis & consolationibus ab hujus vitae fatigatione respirant.

CAPUT XVIII.

Mar. 5. 6. *Si ejicias nos, mitte nos in gregem porcorum.*

Diabolus quam de se fit impotens. In expof. B. Tob. 1. 32. c. 11 circa med.

Abque concessione omnipotentis Dei, nullam malignus spiritus contra hominem habet potentiam, quia, attestante Evangelio, describitur, quod nec manere in obsessio homine potuit, nec rursus invadere bruta animalia non jussu praesumpserit. Ipsi enim Redemptori nostro à legione, quae hominem tenebat, dictum est: *Si ejicias nos, mitte nos in gregem porcorum.* Qui hanc & ab homine expulit, & in porcos ire, eosque in abyssum mittere concessit. Ex qua re colligitur quantae infirmitatis noster adversarius existat, cui si potestas summa licentiam non praebet, grassari nec in porcos valet. Quando ergo iste sua sponte nocere factis ad Dei imaginem hominibus audeat, de quo nimirum constat quod non jussu contingere, nec porcos praesumat. Illi ergo nos necesse est sponte subdi, cui & adversa omnia subjiciuntur in vita; ut tantò nostris hostibus potentiores simus, quantò cum auctore omnium unum efficiamur per humilitatem.

CAPUT XIX.

Mar. 5. 6. *Revertere primum in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Dominus.*

De gaudia bonae conscientiae. In expof. B. Tob. 1. 6. c. 17 in fin.

Aliud est Dominum cognoscere per fidem, atque aliud per speciem: aliud est invenire per credulitatem, aliud per contemplationem. Ex qua re agitur, ut omnes electi eum, quem fide cognoverunt, videre quoque per speciem anhelent, cujus amore fragrantibus aestuant, quia dulcedinis ejus suavitatem jam in ipsa suae fidei certitudine degustant. Sed qui contemplationis arcem tenere desiderant, prius se in campo operis exercent: quia primum est tempus actionis, extremum contemplationis. Unde necesse est, ut perfectus quisque prius virtutibus mentem exercent, & postmodum haec in quiete contemplationis abscondat. Hinc est enim quod in Gerasenorum regione is, quem legio daemonum Domino jubente dereliquit, ad Salvatoris sui pedes resideret, verba doctrinae percipit: & de regione sua simul discedere, & cum salutis auctore esse concupiscit: sed tamen ei Veritas ipsa, quae salutem contulit, dicit: *Revertere primum in domum tuam, & narra quanta tibi fecerit Dominus.* Amanti adhuc dicit S. Greg. Tom. III.

Alatio imponitur, ut ex dilati amoris desiderio meritum retributionis augeatur. Fit enim nobis omnipotens Deus dulcis in miraculis, & tamen in sua celsitudine manet occultus, ut quaedam monstrando de se occulta, nos inspiratione in suo amore succendat, & tamen in abscondendo majestatis suae gloriam, amoris sui vim per aestum desiderij augeat. Quid autem nomine domus, ad quam sanatus reverti praecipitur, nisi conscientia designatur, in qua habisamus contractando quid agamus? Revertere igitur, ei dicitur, in domum tuam, & narra quanta fecerit Dominus; id est, à peccati jam vitio securus ad conscientiam revertere, & in vocem praedicationis excitare. Cum enim quamlibet parum divina cogitatione percipimus, redire ad humana jam nolumus, & proximorum necessitatibus onerari recusamus. Quietem contemplationis quaerimus, nihilque aliud, nisi hoc, quod sine labore reficit, amamus: sed sanatos nos Veritas ad domum mittit, & narrare quae nobiscum acta sunt, praecipit, ut videlicet prius mens exfudet in opere, & postmodum refici debeat per contemplationem.

CAPUT XX.

Turbae te comprimunt, & affligunt.

Mar. 5. 6.

Carnales intra sanctam Ecclesiam ea, quae con- De perfectione carnalium. In expof. B. Tob. 1. 20. c. 16. circa fin.

stendo tenent, vivendo non exhibent: & fidem, quam tenere se asserunt, premunt potius, quam venerentur, dum sua magis illius nomine, quam ejus adipisci lucra concupiscunt. Electi autem dum servare fidei meritum rectis operibus curant, ad auctoris sui notitiam inter reproborum tumultus appropinquant. Quod bene in Evangelio in muliere sanguinis fluxu laborante signatum est, quae premente turba sola Dominum tetigit. De qua cum Dominus diceret: *Quis me tetigit?* Petrus ratiocinando respondit: *Turbae te comprimunt, & affligunt, & dicit: Quis me tetigit?* Sed audire causas vere rationis meruit, cum ei Dominus dixit: *Tetigit me aliquis: nam & ego novi virtutem de me exisse?* Ecce turbae premebant Dominum, & tamen sola tetigit, quae ad illum humiliter venit: quia multi nimirum etiam in sancta Ecclesia reprobi veritatem cognoscendo premunt, quam bene vivendo tangere negligunt. Premunt & longè sunt, quia divinam notitiam professionibus sequuntur, moribus fugiunt. Premunt, inquam, sed longè sunt, qui eidem fidei, quam loquendo astruunt, agendo contradicunt. Multi ergo Dominum comprimunt, & una tangit: quia carnales in Ecclesia eum comprimunt, à quo longè sunt, & soli tangunt, qui huic veraciter humiles adjunguntur. Turba igitur premit, quia multitudo carnalium, quod intus admittitur, eò gravius toleratur. Premit, & non tangit, quia importuna est per praesentiam, & absens per vitam. Carnales itaque, quò verbis professae fidei in Ecclesia sunt, eò bonos incorrectis suis moribus peius premunt. Nonnunquam enim pravis nos sermonibus, nonnunquam verò solis perversis moribus insequuntur. Suadent namque aliquando quae tenent, aliquando verò etsi non suadeant, praebere tamen iniquitatis exempla non cessant. Qui igitur ad mala nos vel verbis, vel exemplis illiciunt, profecto persecutores nostri sunt, à quibus tentationum certamina sumimus, quae saltem in corde vincamus.

CAPUT XXI.

Resuscitavit Iesus filiam Principis.

Mar. 5. 6.

Cum mira ope pietatis ad cor Veritas venit, De interna cordis quiete accipit & post in eo virtutum dona disponit. Quod bene quaerenda.

Ggg ij

In expof. B.
Iob. l. 18. c.
ante med

nobis facta Evangelij hiftoria innuit, in qua, dum A
ad refuscitandam filiam Principis invitatus Domi-
nus duceretur, protinus additur: *Et cum eiefta effet*
turba, intravit, & tenuit manum ejus, & surrexit
puella. Foras ergo turba eicitur, ut puella fufcite-
tur: quia fi non priùs à feccerioribus cordis expelli-
tur importuna feccularium multitudo curarum, ani-
ma, quæ intrinsecus jacet mortua, non refurgit.
Nam dum fe per innumeras terrenorum defiderio-
rum cogitationes fpargit, ad confiderationem fui
fele nullatenus colligit.

CAPUT XXII.

Marc. 6. d

Herodes decollavit Ioannem Baptiftam.

De decol-
latione S.
Ioannis
Baptiftæ.
In expof. ad
Aug. Ang.
Epifc. c. sub
fin.
In exp. B.
Iob. l. 13. c. 13
Ib. l. 3. c. 5.
poff pr.

Cum cognata miferi prohibitum est: quia per
conjunctionem priorem caro fratris fuerit fa-
cta. Pro qua etiam Joannes Baptista capite trun-
catus est, & sancto martyrio coronatus. Cui non
est dictum ut Christum negaret, & tamen pro con-
fessione occifus est: sed quia idem Dominus noster
Jefus Christus dixerat: *Ego sum veritas*, quia pro
veritate Joannes occifus est, videlicet & pro Chri-
sto sanguinem fudit. Quis autem non obtupecat,
quod prævalere perverfi contra bonorum innocen-
tiam permittuntur: cum Herodias apud temulen-
tum Regem saltatu filia obtinet, ut caput amici
sponsi, Propheta, & plus quam Propheta ante
ora convivantium in disco deferatur. Non enim si-
ne graviffima admiratione perpendo, quod ille pro-
phetia spiritu intra matris uterum impletus, atque,
ut ita dixerim, priusquam nasceretur renatus, ille
amicus sponsi, ille, quo inter natos mulierum ne-
mo major surrexit: ille sic Propheta, ut plus effet
etiam quam Propheta, ab iniquis in carcerem mit-
titur, & pro puella saltatu capite truncatur, & vir-
tantæ sanctitatis pro rifu turpium moritur. Nun-
quidnam credimus quid fuiffe, quod in ejus vita,
illa sic despecta mors tergeret? Sed quando ille vel
in cibo peccavit, qui locustas solummodo, & syl-
vestre mel edit? Quid Deo vel de qualitate fui teg-
minis deliquit, qui camelorum pilis corpus operuit?
Quid de conversatione sua offendere potuit, qui de
eremo non recessit? Quis illum loquacitatis reatus
polluat, qui disjunctus longè ab hominibus fuit?
Quando illum vel silentij culpa attigit, qui ad se
venientes tam vehementer increpavit, dicens: *Ge-*
nimina viperarum quis vobis demonstravit fugere ab
ira ventura? Quis est quod Dei voce Joannes lau-
datur, & tamen pro temulentæ verbis in saltatio-
nis præmium moritur? Quid est quod omnipotens
Deus sic vehementer in hoc sæculo despicit, quos
sic sublimiter ante sæcula elegit, nisi hoc quod pie-
tati fidelium patet: quoniam idcirco sic eos premit
in infimis, quia videt quomodo remuneret in sum-
mis: & foris usque ad despecta dejicit, quia intus us-
que ad incomprehensibilia perducit? Hinc ergo
unufquique colligat, quid illic sint passuri, quos
reprobat, si hic cruciat quos amat: aut quomodo fe-
rientur, qui in judicio arguendi sunt, si sic eorum E
vita premitur, qui ipfo iudice teste laudantur. Sic
igitur errantibus hujus mundi potentibus, fratres
chariffimi, liberè loqui decernimus, Joannis aucto-
ritas ad animum reducatur, qui nequitiam Hero-
dis reprehendens, pro verbi rectitudine occidi non
timuit. Et quia Christus est veritas, ipse ideo pro
Christo, quia pro veritate, animam posuit.

Hom. 15. in
Ez. c. sub fi.

Matt. 3.
Luc. 3.

CAPUT XXIII.

Date illis vos manducare.

Mat. 6. c

Per Prædicatores sanctos audientium subiecto- De pafu
rum jejuna corda Dominus pascit, sicut de popu- prædica-
pulis esurientibus discipulis conquerentibus, respon- tionis.
dit Dominus, dicens: *Date illis vos manducare.* In expof. B.
Quod sic tunc eorum manibus factum esse credimus, Iob. l. 27. c.
6. verf. fin.
ut hoc eorum verbis quotidie fieri sine cessatione vi-
deamus. Hoc enim agit Petrus, cum per epistolas
loquitur, ut verbi pabulo corda nostra malè jejuna
fiantur: hoc Paulus, hoc Joannes per epistolas lo-
quentes operantur, ut mentes nostræ sacramenta
B cælestia percipiant, & inedia suæ fastidium, quo
moriebantur, vincant.

CAPUT XXIV.

Et discubuerunt in partes, per centenos, & per quinquagenos. Marc. 6. c

Diverfa Ecclesiæ in singulis mundi partibus posi- De diffin-
tæ unam Catholicam faciunt: in qua fideles tione ho-
omnes de Deo recta sentientes concorditer vivunt. ne viven-
Hanc namque in Evang. Dominus per convivan- tium.
tium populorum, & per locorum distinctionem con- In expof. B.
cordiam designavit, cum satiaturus de quinque Iob. l. 15. c.
nibus populis quinquagenos per turmas, vel cen- 23. poff med.
tenos discumbere præcepit; ut videlicet turba fide-
lium escam suam, & locis disjuncta, & moribus
conjuncta perciperet. Jubilæi quippe requies, quin-
quagenarij numeri mysterio continetur, & quin-
quagenarij numeri ducitur, ut ad centenarium perdu-
catur. Quia ergo priùs à malo quiescit opere, ut
poff anima plenius quiescat in cogitatione, alij quin-
quageni, alij autem centeni discumbunt: quoniam
sunt nonnulli, qui jam à pravis habent requiem ope-
ris: & sunt nonnulli qui perverfis cogitationibus fu-
peratis habent jam requiem mentis.

CAPUT XXV.

Abiit in montem orare.

Mat. 6. f

Non est perfectus Prædicator, qui vel propter De vicifi-
contemplationis studium operanda negligit tudine co-
vel propter operationis instantiam contemplanda templandi
postponit. Hinc est, quod ipsa Veritas per fufceptio- & operandi
nem nostræ humanitatis nobis ostensa, in montem In exp. B.
per noctem orationi inhæret, miracula per diem Iob. l. 14. c.
in urbibus exercet, ut perfectis innuat prædicatori- poff pr.
bus, quatenus nec activam vitam amore speculationis
funditus deserant, nec contemplationis gaudia
penitus operationis nimietate contemnant, sed qui-
eti contemplantes forbeant, quod occupati erga pro-
ximos loquentes refundant. Speculando quippe in
Dei amorem furgitur, sed prædicando ad utilitatem
proximi reditur: tunc autem ad alta charitas mira-
biliter furgit, cum ad ima proximorum se misericor-
diter attrahit: & quod bene descendit ad infima, eò
valenter recurrit ad summa.

CAPUT XXVI.

Adducunt surdum, & mutum, & deprecabantur eum, ut imponeret ei manum. Marc. 7. b

Audimus verba Dei si facimus, & tunc ea pro- De cura-
ximis rectè loquimur, cum priùs ipsi fecerimus. tione futu-
Quod bene Marcus Evangelista confirmat, cum fa- di. & memi-
ctum Domini miraculum narrat, dicens: *Addu- Hom. 18. in
cunt autem surdum & mutum, & deprecabantur eum, ante mtd.*

ut imponeret illi manum. Cujus ordinem curationis insinuat, dicens: *Misit digitos suos in auriculas ejus, & expuens tetigit linguam ejus, & suspiciens in caelum ingemuit, & ait illi: Effeta, quod est, adaperire. Et statim aperte sunt aures ejus, & solutum est vinculum linguae ejus, & loquebatur recte.* Quid est enim quod Creator omnium Deus, cum surdum, & mutum sanare voluisset, in aures illius suos digitos misit, & expuens, linguam ejus tetigit? Quid per digitos Redemptoris, nisi dona sancti Spiritus designantur? Unde cum in loco alio ejecisset demonium, dixit: *Si in digito Dei eycio demonia, profecto pervenit in vos regnum Dei.* Qua de re per Evangelistam alium dixisse describitur: *Si ego in Spiritu Dei eycio demones, profecto pervenit in vos regnum Dei.* Ex quo utroque loco colligitur: quia digitus Spiritus vocatur. Dignos igitur in auriculas mittere, est per dona sancti Spiritus mentem surdi ad obediendum aperire. Quid est verò, quod expuens, linguam ejus tetigit? Saliva nobis est ex ore Redemptoris, accepta sapientia in eloquio divino; saliva quippe ex capite defluit in ore. Ea ergo sapientia, quae ipse est, dum lingua nostra tangitur, mox ad praedicationis verba formatur. Qui suspiciens in caelum ingemuit, non quod ipse necessarium gemitum haberet, qui dabat quod postulabat; sed nos ad eum gemere, qui caelo praesidet, docuit, ut aures nostrae per dona sancti Spiritus aperiri, & lingua per salivam oris, id est, per scientiam divinae locutionis, solvi debeat ad verba praedicationis. Cui mox, effecta, id est adaperire, dicitur, & statim aperte sunt aures ejus, & solutum est vinculum linguae ejus. **C** Quae in re notandum est, quia propter clausas aures dictum est, adaperire: sed cui aures cordis ad obediendum aperte fuerint, ex subsequenti proculdubio etiam linguae ejus vinculum solvetur: ut bona, quae fecerit, ipse etiam faciendi aliis loquatur: ubi & bene additur: *Et loquebatur recte.* Ille enim recte loquitur, qui prius obediendo fecerit quae loquendo admonet esse faciendam.

CAPUT XXVII.

Misereor super turbam.

Marc. 8. a

De poenitentibus. **O**portet ut Praedicatores in peccato positus praedicent, & cum jam ceperint peccata relinquere, & ad innocentiam festinare, necesse est, ut erga eos in ore doctoris incrementa praedicationis exerceant, & quibusdam doctrinae suae verbis, tantò vehementius insistat, quantò eos gravius cecidisse considerat. Libet inter haec ad medium Evangelij verba deducere, cujus sacra historia per hoc, quod factum miraculum narrat, mira quae quotidie aguntur, denunciat. Nam cum fessi, & jejuni ad Dominum populi convenissent, discipulis Dominus dicit: *Misereor super turbam, quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: & si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt.* Turba Dominum triduo sustinet, quando multitudo fidelium peccata, quae perpetravit, per poenitentiam declinans, ad Dominum se in opere, in locutione, & cogitatione convertit. Quos dimittere jejunos in domum suam Dominus non vult, ne deficient in via: quia videlicet conversi peccatores in praesentis vitae via deficient, si in sua conscientia sine doctrinae suae pabulo dimittantur. Ne ergo lassentur in hujus peregrinationis itinere, pascendi sunt à doctoribus sacra admonitione. Sicut alibi de esurientibus plebibus, Apostolus praecipit, dicens: *Date illis vos manducare.* Et rursum: *Nolo dimittere eos jejunos, ne deficient in via.* Ac si diceret: In praedicatione vestra verbum consolationis accipiant, ne à veritatis pabulo jejuni remanentes, in hujus vitae labore suc-

A cumbant. Valde autem pensanda est pia sententia, quae processit ex ore Veritatis, quae dicitur: *Quidam enim de longe venerunt.* Est aliquis, qui nil fraudis, & nil carnalis corruptionis expertus, ad omnipotentis Dei servitium festinavit. Ille de longinquo non venit: quia per incorruptionem, & innocentiam proximus fuit. Alius nulla impudicitia, nullis flagitiis inquinatus, solum autem conjugium expertus, ad ministerium spirituale conversus est. Neque iste venit de longinquo, quia usus conjunctione concessa, per illicita non erravit. Alij verò post carnis flagitia, alij post falsa testimonia, alij post facta furta, alij post illatas violentias, alij post perpetrata homicidia ad poenitentiam redeunt, & ad omnipotentis Dei servitium convertuntur: hi videlicet ad Deum de longinquo veniunt. **B** Quantò etenim quisque plus in pravo opere erravit, tantò ab omnipotente Domino longius recessit. Nam & prodigus filius qui patrem deseruit, abiit in regionem longinquam, in qua porcos pavit, quia vitia nutritivo. Dentur igitur alimenta eis etiam, qui de longinquo veniunt, quia conversis peccatoribus doctrinae sanctae cibi praebendi sunt, ut in Deum vires reparent, quas in flagitiis amiserunt: quia saepe à doctoribus tantò necesse est, ut largioribus cibis doctrinae fiant, quantò fessi majoribus vitiis venerant.

CAPUT XXVIII.

Video homines, tanquam arbores ambulantes.

De contemplatione. 1. Cor. 3.

Sunt quaedam contemplativae vitae, quae per quasdam modò imagines videntur, ut postmodum, sicut sunt in ipsa sua virtute, & natura videantur. Nam Paulus ait: *Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem facie ad faciem.* Et caecus, cum impositione manuum Redemptoris jam lumen recipere coepisset, requisitus est, quid videret, & aspiiciens ait: *Video homines, velut arbores ambulantes.* Homo quippe natura rationalis est, arbor autem nec sensibilis est, nec vivit. Et quid iste illuminatus caecus significat, nisi genus humanum? Cui cum Dominus contemplationis oculos aperit, prius quaedam in aenigmate conspicit, ut postmodum illa vera, & rationabilia caelestium agmina sicut sunt posita aspiceret. Unde & illic subditur: *Deinde iterum inposuit manus super oculos ejus, & cepit videre, & restitutus est, ita ut videret clarè omnia.* Prius itaque per speculum vidit, & similitudinem, ut postmodum clarè videret, & perfectè.

CAPUT XXIX.

Assumpsit Iesus Petrum.

Marc. 9. a

Noviter conversi prius suavitatem securitatis sentiant, prius pacis quiete nutriantur: post cognitam verò dulcedinem tantò jam tolerabilius tentationum certamina sustinent, quantò in Deo altius cognovère, quod ament. Unde & Petrus prius in montem ducitur, prius claritatem transfigurationis Dominicae contemplatur, & tunc demum tentari ancilla interrogante permittitur; ut per tentationem factus sibi ex infirmitate conscius, ad illud stendo, & amando recurreret, quod vidisset: & cum eum timoris unda peccati in pelagus raperet, esset prioris dulcedinis anchora quae retineret.

CAPUT XXX.

Et vestimenta ejus facta sunt candida sicut nix.

Marc. 9. a

Dominus sanctis omnibus, quibus dictum est: *Vos estis lux mundi:* in illa aeterna gloria vestietur.

In exp. B, 1ob. 4. 32. c. 7

Ggg iij

GO
LVI
3

post princ.
Matt. 5.

tur. Unde & per Evangelium dicitur, quia transfigurato in monte Domino, vestimenta ejus facta sunt candida sicut nix. In qua transfiguratione, quid aliud quam resurrectionis ultimæ gloriæ nuntiantur? In monte enim vestimenta ejus, sicut nix facta sunt, quoniam in supernæ claritatis culmine omnes sancti luce fulgentes justitiæ, ei adhærebunt.

CAPUT XXXI.

Marc. 9. 4 *Faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Helie unum. Non enim sciebat, quid diceret.*

In expof. B.
Iob. l. 8. c. 32
post princ.

Tabernaculum construitur, ut ab æstu corpus & frigore defendatur. Quid itaque hoc loco tabernaculi nomine, nisi ædificatio terrenæ felicitatis exprimitur? Per quam super se reprobi casura multiplicent: ut se à præsentis vitæ necessitatibus quasi ab æstu, & imbribus defendant. Honoribus enim excrefcere ambiunt, ne despecti videantur: terrena aggregando exaggerant, ne inopiæ frigore tabescant. Ubi ergo mentis habitationem construunt, ibi proculdubio tabernacula figunt. At contra, justi gaudent in hac terra despicere, nec dolent se necessitatibus affligi: & quia contra præsentia se adversa non muniunt, quasi contra æstus, & pluvias habere tabernaculum nolunt. Hinc est quod attestante Paulo Abraham in casulis habitat: quia habentem fundamenta civitatem, quam supernus artifex construxit, expectat. Unde & Petrus jure reprehenditur: quia nec dum mentis perfectione roboratus, veritatis claritate cognita figere tabernaculum in terra conatur. Quasi munitum sibi dives ille tabernaculum construxerat, qui dicebat: *Anima, habes multa bona reposita in annos multos, requiesce, comede, & bibe, & epulare.* Sed quia tabernaculum ejus in veritatis fundamento non subsistit, illico audivit: *Stulte, hac nocte reperunt animam tuam abs te, quæ præparasti, cujus erunt?* Vitæ enim fugientis amator dum studiosè se in præsentibus construere conatur, ad æternam repente pœnam rapiuntur.

Ibid. ali-
quanto post.
Heb. 11.

Luc. 12.

Anima, habes multa bona reposita in annos multos, requiesce, comede, & bibe, & epulare. Sed quia tabernaculum ejus in veritatis fundamento non subsistit, illico audivit: *Stulte, hac nocte reperunt animam tuam abs te, quæ præparasti, cujus erunt?* Vitæ enim fugientis amator dum studiosè se in præsentibus construere conatur, ad æternam repente pœnam rapiuntur.

CAPUT XXXII.

Marc. 9. 6 *Helias venturus est, & resituet omnia.*

De conversione
Iudeorum
per Heliam.
In expof. B.
Iob. l. 20. c. 1.
25. post princ.
Ibid. lib. 35.
cap. 9. ali-
quanto post
princ.
Rom. 11.
Hom. 12. in
Ezech. ali-
quanto post
princ.
In expof. B.
Iob. l. 11. c. 9
post med.

Quamvis ad cælum raptus Helias esse perhibetur, mortem tamen distulit, non evasit. *Quis est enim homo qui vivit, & non videbit mortem?* Veniet itaque resituetus omnia: quoniam ad hoc nimirum huic mundo restituetur, ut & munera prædicationis impleat, & carnis debitum solvat. Sancta Ecclesia quamvis nunc Judæos amiserit, in fine tamen hujus sæculi dupliciter recipit: quando gentibus ad plenum susceptis ad ejus fidem currere, omnis, quæ tunc iaventa fuerit, etiam Judæa consentit. Hinc namque scriptum est: *Donec plenitudo gentium intraret, & sic omnis Israel salvus fiet.* Hinc in Evangelio Veritas dicit: *Helias venit, & ipse resituet omnia.* Nunc enim amisit Israëlitas Ecclesia, quos convertere prædicando non valet; sed tunc, Helia prædicante, quotquot invenerit, colliget, quod amisit, plenius recipiet. Ex plebe quippe Judæica quotquot inventi fuerint, convertentur, & ad Helia prædicationem multi ex his, qui tunc ex Judæis in infidelitate remanserint, ad cognitionem veritatis redibunt, & Dominum Jesum jam nequam quasi purum hominem contemntes, ejus divinitati se inhærere congaudebunt. Judæi namque ante incarnationem Domini, eum esse venturum crediderunt, & annuaverunt: sed postquam in carne apparuit, hunc negaverunt: & quem venturum dixerant, præsentem contempserunt, & nequa-

quam ea credendo secuti sunt, quæ patres suos prædixisse meminerunt. Helias autem veniens sicut per Malachiam dicitur, *Reducet corda filiorum ad patres eorum*: quoniam hoc de Domino incipient filij intelligere, Helia prædicante, quod patres eorum prædicaverunt.

CAPUT XXXIII.

Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam. Matt. 9.

Fides nostra ad perfectionem suam quibusdam gradibus ducitur: quia pars ejus prius accipitur, ut in nobis postmodum perfectè compleatur. Hinc est quod Redemptori nostro à discipulis dicitur: *Auge nobis fidem*, ut quæ jam accepta per initium fuerat, quasi per augmenta graduum ad perfectionem veniret. Si enim in credentis mente non proficeret, quidam veniens ad Dominum, qui curari volebat suum filium, & interrogatus an crederet, minime dixisset: *Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam.* Pensate, rogo, quod dicitur, Si crederet, cur incredulitatem dicebat? Si verò incredulitatem habere se noverat, quomodo crederet? Sed quia per occultam inspirationem gratiæ meritorum suorum gradibus fides crescit, uno eodemque tempore is, qui necdum perfectè crediderat, simul & crederet, & incredulus erat. Adhuc ergo ascendebat ad fidem quam jam perceperat, qui & jam se credere, & adhuc ex incredulitate dubitare clamabat.

CAPUT XXXIV.

Comminatus est Iesus spiritui immundo. Marc. 9.

Cum antiquus hostis aliquem tentare incipit, prius quali consulens blanda, & illicita animo suggerit, post ad delectationem pertrahit, ad extremum per confessionem possidens, violenta peccandi consuetudine, pœnæ insolubiler constringit. Hinc est, quod nonnulli peccata longo tempore perpetrata in semetipsis ipsi reprehendunt, & hæc ex judicio fugiunt: sed vitare opere nec decertantes possunt. Sciendum est etiam quod plerumque eis, quos cœperit, tunc graviore culpas ingerit, cum præsentis vitæ termino illos propinquare cognoscit: & quos per initia prava cœperit, ad finem deteriores reddit, ut ejus tentamenta, quod citius cessatura sunt, eò valentiùs compleantur. Quia enim suis pœnis eorum fatagit æquare supplicium, in eis ardentius ante mortem nititur omnia exaggerare peccata. Plerumque jam cor malè subditum possidet, sed tamen divina illum gratia repellit: & misericordiæ manus ejicit, quem ad se captiva voluntas introduxit. Cumque à corde expellitur, acriores infligere stimulos iniquitatum conatur, ut eos tentationum fluctus mens ab illo impugnata sentiat, quos etiam possessa nesciebat. Quod bene in Evangelio exprimitur, cum exire de homine spiritus immundus Domino jubente narratur. Nam cum dæmoniachus puer fuisset oblatus, scriptum est: *Comminatus est Iesus spiritui immundo dicens: Surde, & mute spiritus, ego tibi præcipio, exi ab eo, & amplius ne invocas in eum. Et exclamans, & multum discerpens eum, exiit ab eo.* Ecce non eum discerpserat cum tenebat: exiens discerpit; quia nimirum tunc pejus cogitationes mentis dilaniat, cum jam egressi divina virtute compulsus appropinquat; & quem mutus possederat, cum clamoribus delerebat: quia plerumque cum possidet, minora tentamenta introgat: cum verò de corde pellitur, acriori infestatione perturbat. Hostis itaque cor hominis possidens

semper in malitia ex posterioribus crescit, & cor de-

A per contemplationis studia ad multorum perniciem vacaret. Sunt enim nonnulli inquieti spiritus, qui dum plus exquirunt contemplando quam capiunt, usque ad perversa dogmata erumpant: & dum Veritatis discipuli esse humiliter negligunt, magistri errorum fiunt.

CAPUT XXXV.

Et factus est sicut mortuus.

Marc. 9. d

De con- veris ad Deum. In expof. B. Tob. l. 10. c. 17. aliquan- to post princ. Carnales homines illos quasi mortuos deputant, quos nequaquam secum vivere carnaliter pen- fant, qui scilicet ea non habent, quae ipsi habent, vel solummodo amant. Qui enim ab hujus mundi appetitu moritur, a terrenis profecto mentibus omni- modo extinctus aestimatur. Quod bene nostri mi- raculum Redemptoris signat, cum ab immundo spi- ritu hominem liberat, de quo scriptum est: Clamans, & multum discerpens exiit ab eo, & factus est sicut mortuus: ita ut multi dicerent, quia mortuus est. Iesus autem tenens manum ejus, elevavit eum, & surrexit. Velut mortuus quippe ostenditur, qui a maligni spiritus potestate liberatur: quia quisquis jam terrena desideria subegit, vita in se carnalis con- versationis extinguit: & mundo mortuus apparet: quia possessore pravo, qui per immunda desideria se agitabat, caret. Quem multi mortuum dicunt, quia qui spiritualiter vivere nesciunt, eum qui car- nalia bona non sequitur, extinctum funditus ar- bitrantur.

CAPUT XXXVI.

Qui scandalizaverit unum de pusillis istis.

Marc. 9. f

De prelati- peccanti- bus. Cura Past. par. 1. c. 2. circa med. Nemo amplius in Ecclesia nocet, quam qui per- versa agens, nomen vel ordinem sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc redarguere nul- lus praesumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur: quando pro reverentia ordinis peccator honoratur. Indigni autem quique tanti reatus pondera fugerent, si Veritatis sententiam sollicita cordis aure pensarent, quae ait: Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demer- gatur in profundum maris. Per molam quippe asi- nariam saecularis vitae circuitus, & labor exprimi- tur: & per profundum maris extrema damnatio designatur. Qui ergo ad sanctitatis speciem dedu- ctus, vel verbo ceteros destruit, vel exemplo, me- lius profecto fuerat, ut hunc ad mortem sub exte- riori habitu terrena acta constringerent, quam sacra officia in culpa ceteris imitabilem demonstrarent: quia nimirum si solus caderet, utcumque hunc to- lerabilior inferni poena cruciaret.

CAPUT XXXVII.

Item unde supra.

In expof. B. Tob. l. 6. c. 17. post med.

Quid per molam asinariam, nisi actio terrena signatur? Quae dum colla mentis per stulta desideria constringit, hanc in laboris circuitum mittit. Quid vero per mare, nisi praesens saeculum figuratur? Sunt itaque nonnulli, qui dum terrenas actiones deserunt, & ad contemplationis studium humilitate postposita, ultra vires intelligentiae sur- gunt, non solum se in errorem dejiciunt, sed infir- mos quoque a gremio unitatis dividunt. Qui igitur unum de minimis scandalizat, melius illi fuerat al- ligata collo mola asinaria in mare projici: quia ni- mirum perversae menti expeditibilis esse potuisset, ut occupata mundo terrena negotia ageret, quam

CAPUT XXXVIII.

Habete sal in vobis: & pacem habete inter vos.

Marc. 9. g

Sunt nonnulli, qui dum plus sapere, quam est neesse, student, a proximorum pace resiliunt, dum eos velut hebetes stultosque contemunt. Unde per semetipsam Veritas admonet, dicens: Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos. Per sal quippe designantur verba sapientiae. Sal quippe sine pace non virtutis est donum, sed damnationis augmen- tum. Quod enim quisque melius sapit, eo deterius delinquit: & idcirco inexcusabiliter, multo majus supplicium merebitur: quia si voluisset, prudenter potuisset vitare peccatum. Quisquis igitur habere sal sapientiae studet, atque laborat, curet neesse est, quatenus a pace concordiae nunquam recedat. Prae- terea cum rector ad loquendum se praeparat, sub quanto cautela studio eloquatur, attendat, ne si in- ordinatè ad loquendum rapitur, erroris vulnere au- dientium corda feriatur: & cum forte sapiens videri desiderat, unitatis compagem insipienter ab- cindat. Hinc Paulus ait: Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. Qui igitur sapienti loqui nititur, magnopere metuat, ne ejus eloquio audientium unitas confundatur: implens quod dicitur: Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos.

Mixtum ex Cura Past. part. 2. c. 4. post med. et part. 3. cap. 2. sub initium, et lib. 1. c. 24. circ. med.

Rom. 12.

Marc. 9.

CAPUT XXXIX.

Magister bone, quid faciens vitam aeternam possidebo?

Marc. 10. a

Dominus per alium Evangelistam dicit: Quis ex vobis volens turrim adificare, non prius computat sumptus, qui necessary sunt? Ecce juxta Veritatis vocem, qui turrim adificat, prius aedificij sum- ptus parat. Si igitur, fratres, humilitatis turrim construere cupimus, prius nos ad adversa hujus saeculi praeparare debemus. Hoc enim inter terrenum & caeleste aedificium distat, quod terrenum aedifi- cium expensas colligendo construitur, caeleste vero aedificium expensas dispergendo. Ad illud sumptus facimus, si non habita colligamus: ad istud sumptus facimus, si habita relinquamus. Istos sumptus ille dives habere non potuit, qui possessiones multas possidens, magistrum requisivit, dicens: Magister bone, quid faciens vitam aeternam possidebo? Qui cum praecceptum audisset omnia relinquendi, tristis abscessit, & inde angustatus est in mente, unde for- ris latior fuit in possessione. Quia enim in hac vita amabat sumptus celsitudinis, tendendo ad aeternam patriam, habere noluit sumptus humilitatis.

De sumpti- bus caele- stis aedificij. Homil. 37. in Evang. ante med. Luc. 14.

CAPUT XL.

Nemo bonus, nisi unus Deus.

Marc. 10. e

Omnia, quae creata sunt, bona sunt, attestante Moysse, qui ait: Vidit Deus cuncta, quae fece- rat, & erant valde bona. Sed hoc solum bonum principaliter bonum est, per quod haec omnia, quae bona sunt, non principaliter existunt, de quo bono Veritas dicit: Nemo bonus, nisi unus Deus.

De bonita- te. In expof. B. Tob. l. 9. c. 16. sub init. Gen. 1. 9

GO
VI
3

CAPUT XLI.

Marc. 10. c.

Quam difficile, qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt.

De avaris divitiis. In expof. B. Tob. l. 4. c. 3. Cura P. aft. 3. part. c. 21. circ. fin. Marc. 8.

Arum valde est, ut qui aurum possident ad requie tendant, dum per semetipsam Veritas dicitur Difficile, qui pecunias habent, intrabunt in regnum calorum. Nam qui hic multiplicandis divitiis inhiant, que alterius vite gaudia sperant? Quod tamen ut Redemptor noster valde rarum, & ex solo divino miraculo evenire posse monstraret: hoc, inquit, apud homines impossibile est, apud Deum autem omnia possibilia sunt. Divites igitur avari, cum vel plura ambiunt, vel obtinere cuncta, que ambierint possunt, audiant quod scriptum est: Quid prodest homini, si totum mundum lucretur, anima vero sue detrimentum patiat? Ac si aperte Veritas dicat: Quid prodest homini, si totum quod extra est, congregat: si hoc solum, quod ipse est, damnat?

CAPUT XLII.

Marc. 10. d.

Facilius est camelum per foramen acus transire: quam divitem intrare in regnum calorum.

De humilitate Redemptoris nostri. In expof. B. Tob. l. 35. c. 11. aliquando post princ. Ioan. 10.

Cameli nomine, Dominus in sacro cloquio exprimitur. Quia enim ad onera suscipienda sponte se camelus humiliat, non immerito Redemptoris nostri gratiam designat: qui in eo quoddam infirmitatis nostre onera suscipere dignatus est, a potestatis sue celsitudine sponte descendit. Unde per Evangelium dicit: Potestatem habeo ponendi animam meam, & iterum sumendi eam: & nemo tollit eam a me, sed ego pono eam. Et unde iterum dicit: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum calorum. Quid enim nomine divitis, nisi quemlibet elatum, quid appellatione cameli, nisi propriam condescensionem signat? Camelus enim per foramen acus transit, cum idem Redemptor noster usque ad susceptionem mortis per angustias passionis intravit, que passio velut acus extitit, quia dolore corpus pupugit. Facilius autem camelus per foramen acus, quam dives calorum regnum ingreditur: quia nisi ipse prius infirmitatis nostre onera suscipiens, per passionem suam, formam nobis humilitatis ostenderet, nequaquam se ad humilitatem illius superba rigiditas inclinaret.

CAPUT XLIII.

Marc. 10. f.

Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?

De martyrij generibus. In expof. B. Tob. l. 17. c. 5. ante med.

Eliz Zebedæi Jacobus & Joannes, intervenientem matrem locum celsitudinis & glorie a Domino querebant, sed ejusdem glorie iter ignorabant. Confessionis quippe illius celsitudinem a dextris, finistrisque querebant: sed quanta ad hanc esset itineris angustia minimè videbant. Ad viam ergo, per quam ad celsitudinem venirent, a Domino tumertia illorum corda revocantur, & eorum mox oculis imitandus calix passionis objicitur; ut videlicet si ad sublimitatis gaudia tenderent, prius viam humilitatis invenirent. Dixit ergo eis Jesus: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Ac si dicatur eis: Jam vos locus delectat celsitudinis, sed prius vos via exerceat laboris: per calicem enim pertingitur ad majestatem. Si mens vestra appetit quod demulcet, prius bibite quod dolet: sic, per amarum poculum confessionis pervenitur ad gaudium salu-

Hom. 27. in Evang. ali. quanto post princ.

tis. Et quoniam duo sunt martyrij genera, unum in occulto opere, aliud in publico, testatur ipse Dominus, qui cum requisisset, dicens: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Et illi dixissent: Possumus; Illico subsecutus est, dicens: Calicem quidem meum bibetis. Quid enim per calicem, nisi dolorem passionis accipimus? De quo alio loco: Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste. Zebedæi autem filij, id est, Jacobus & Joannes, non uterque per martyrium occubuit, & tamen quoddam uterque calicem biberet, audivit. Joannes namque per martyrium nequaquam vitam finivit, sed tamen martyr extitit: quia passionem, quam non suscepit in corpore, servavit in mente. Mori quippe à persequente, martyrium est in aperto opere: ferre verò contumelias, odientem diligere, martyrium est in occulta cogitatione. Et nos igitur, etiam si nullo ferro percutientium trucidemur, martyres esse possumus, si patientiam veraciter in animo custodiamus.

Hamil. 36. in Evang. post med.

Math. 26.

CAPUT XLIV.

Stans Iesus cæcum illuminavit.

Marc. 10. g.

Omnis creatura, quia ex nihilo facta est, & per semetipsam ad nihilum tendit, non stare habet, sed desuere. Rationalis verò creatura, eo ipso, quod ad imaginem Auctoris est condita, ne ad nihilum transeat, figitur: irrationalis autem nequaquam figitur, sed donec visionis sue ministerio speciem unitivertitatis impleat, transeundo tardatur. Nam est cælum ac terra post in æternum permanent, ex semetipsis tamen nunc ad nihilum properant, sed pro eorum usu, quibus serviunt, in melius mutata perseverant. Stare ergo solius Creatoris est, per quem cuncta non transeunt transeunt, & in quo aliqua ne transeat, retinentur. Unde & Redemptor noster, quia divinitatis ejus status capi ab humana mente non potuit, hunc se nobis ad nos in carne veniens creatus, natus, mortuus, sepultus, resurgens, & ad cælestia rediens, quasi transeundo monstravit. Quod bene per Evangelium illuminato cæco innouit, cui transiens auditum præbuit, sed stans oculos reparavit. Per humilitatis quippe dispensationem transire habet: per divinitatis verò potentiam, qua ubique presens est, stare. Voces igitur cecitatis nostre Dominus audire transiens dicitur, quia humanæ miserie factus homo miseretur. Stans autem lucem reparat, quia infirmitatis nostre tenebras ex virtute divinitatis illustrat.

De creaturam multitudine, & stantia unitivertitatis. In expof. B. Tob. l. 4. c. 10. ante med.

CAPUT XLV.

Iesus sedens super asinum, venit Hierusalem.

Marc. 11. a.

In amore Auctoris & Redemptoris nostri fideles Animæ ex Judaico populo, & ex Gentilitate convenerunt. Unde & idem Redemptor noster cum asellum sedens, Hierusalem tenderet, sicut Evangelista testatur: Multi vestimenta sua straverunt in via: alij autem frondes cedebant de arboribus, & strangebant in via. Et qui præibant, & qui sequebantur clamabant, dicentes: Osanna, benedictus qui venit in nomine Domini. Afinorum vel afinarum nomine, aliquando mansuetudo simplicium designatur, & Hierusalem visio pacis dicitur. Quid ergo signat quoddam Dominus sedendo, asinam Hierusalem ducit, nisi quoddam simplices mentes, dum pacifundendo possidet, eas usque ad visionem pacis sua sacra selesione perducit? Salvator itaque noster asellum sedens, Hierusalem tendit: quando uniuersusque fidelis anima, regens videlicet jumentum suum, ad pacis intimæ visionem perducit. Jumentum sedet etiam

De fidele dæorum Gentium. Marc. 11. a. expof. B. Tob. l. 31. c. 21. ante med. & Hom. 17. in Bzech. paulo post princ.

etiam cum sanctæ Ecclesiæ universaliter præfideret, eamque in superne pacis desiderium accendit. Multi autem vestimenta sua in via sternunt; quia corpora sua per abstinentiam edomant, ut ei iter ad mentem parent, vel exempla bona sequentibus præbeant. Alij verò frondes, vel ramos de arboribus cædunt, & sternunt in via: quia in doctrina Veritatis, verba, sententiasque Patrum ex eorum eloquiis excerpunt, & hæc in via Dei ad auditoris animum venientes, humili prædicatione submitunt. Quod indigni quoque & nos modò facimus. Nam cum Patrum sententias in sermone exhortationis assumimus, frondes de arboribus cædimus, & has in via omnipotentis Domini sternimus. Sed qui præbiant, & qui sequebantur, clamabant: *Osanna*. Præcessit quippe Judaicus populus, secutus est Gentilis: quia omnes electi, sive qui ex Judæa esse potuerunt, sive qui nunc in Ecclesia existunt, in Mediatore Dei & hominum crediderunt, & credunt. Qui præeunt, & qui sequuntur, *Osanna* clamant. *Osanna* autem Latina lingua, *salva nos* dicitur. Ab ipso enim salutem priores quaesierunt; sequentes quaerunt, & benedictum, qui venit in nomine Domini, constituentur: quoniam una spes, una fides præcedentium, & sequentium populorum. Nam sicut illis peccata, passione & resurrectione ejus satana sunt: ita nos præterita passione illius permanente, in sæcula resurrectione salvamur. Quem enim priores nostri, ex Judaico populo crediderunt, & amaverunt venturum, hunc nos & venisse credimus, & amamus, ejusque desiderio accendimur, ut eum facie ad faciem contemplemur.

CAPUT XLVI.

Marc. II. c. Cathedras vendentium columbas Dominus evertit.

De pastoribus, & subditis.
 Rom. 17. in
 Evang. ali.
 quanto post
 me 1.
 Matth. 10.

Vobis sacerdotibus lugens loquor: quia nullos vestrum cum præmiis ordinationes facere agnovimus, spirituales gratiam vendere, & de alienis iniquitatibus cum peccati damno temporalia lucra cumulare. Cur ergo ad memoriam vestram non redit, quod vox Dominica præcipiens dicit: *Gratis accepistis, gratis date?* Cur non ante mentis oculos revocatis, quod templum Redemptor ingressus cathedras vendentium columbas evertit, & numulariorum effudit æs? Qui namque sunt in templo Dei hodie, qui columbas vendunt, nisi qui in Ecclesia pretium de impositione manus accipiunt, per quam impositionem Spiritus sanctus calitus datur? Columba igitur venditur, quia manus impositio, per quam Spiritus sanctus accipitur, ad pretium præbetur. Sed Redemptor noster cathedras vendentium columbas evertit: quia talium negotiatorum sacerdotium destruit. Hinc est quod sacri canones simoniacam hæresim damnant, & eos sacerdotio privati præcipiunt, qui de largiendis ordinibus pretium quaerunt. Cathedra ergo vendentium columbas evertitur, quando hi, qui spirituales gratiam vendunt, vel ante humanos, vel ante Dei oculos sacerdotio privantur. Et quidem multa sunt alia præpositorum mala, quæ humanos modò oculos latent, & plerumque se pastores sanctos hominibus exhibent, atque in occultis suis videri turpes ante interni arbitri oculos non erubescunt. Ecce modò negari hominibus potest quod latenter agitur: ille certè judex venturus est, cur tacendo quisque se non potest celare, quem negando non potest fallere. Veniet, veniet profectò dies ille, nec longè est, in quo pastorum Pastor appareat, & uniuscujusque facta in publicum deducat. Et qui modò subditorum culpas per præpositos ulciscitur: tunc præpositorum mala per semetipsum sæviens damnabit. Unde & ingressus templum per semetipsum, quasi flagellum de funiculis fecit, & de domo Dei præ-

S. Greg. Tom. III.

A vos negotiatores ejiciens, cathedras vendentium columbas evertit: quia subditorum quidem culpas per pastores percutit, sed pastorum vitia per semetipsum ferit. Quamvis etiam subditorum vitia, quæ à magistris modò vel dissimulantur judicari, vel nequeunt, ejus proculdubio judicio reservantur. Igitur dum salva fide res agitur, virtutis est meritum, si à discipulis quidquid prioris est damnabile modò toleratur. Debet tamen humiliter suggeri, si fortasse valeat quod displicet emendari. Sed curandum summopere est, ne in superbiam transeat justitiæ inordinata defensio, ne dum reëtitudo incautè diligitur, ipsa magistra reëtitudinis humilitas amittatur, ne cum sibi præesse quisque despiciat, quem fortasse contingit, ut in aliqua actione reprehendat. Contra hunc tumorem superbiæ, subditorum mens ad custodiam humilitatis edomatur, si infirmitas propria incessanter attenditur. Nam vires nostras veraciter examinare negligimus, & quia de nobis fortiora credimus, idcirco eos, qui nobis prælati sunt, districtè judicamus. Communia hæc mala sunt, quæ sæpe à subditis in prælatos, sæpe à prælatis in subditos committuntur, quia & omnes subditos hi, qui præfunt, minus quàm ipsi sunt, sapientes arbitrantur: & rursum, qui subiecti sunt rectorum suorum actiones judicant, & si ipsos regimen tenere contingeret, se posse agere meliùs putant. Unde plerumque fit, ut & rectores minus prudenter ea, quæ sunt agenda, videant: quia eorum oculos ipsa nebula elationis obsecurat, & nonnunquam is, qui subiectus est, hoc, cum prælatus fuerit, faciat, quod dudum fieri subiectus arguebat: & pro eo quòd illa, quæ judicaverat, perpetrat, saltem quia judicavit, erubescat. Igitur sicut prælatis curandum est, ne eorum corda æstimatione singularis sapientiæ locus superior extollat, ita subiectis providendum est, ne sibi rectorum facta displiceant. Et quoniam rectores habent judicem summum, magna cautela subditorum est, non temerè vitam judicare regentium. Neque enim, sicut supra dixi, frustra per semetipsum Dominus æs numulariorum fudit, & cathedras vendentium columbas evertit: significans, quia per magistrum quidem vitam judicat plebium: sed per semetipsum facta examinat magistrorum.

CAPUT XLVII.

Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi.

Antiquus hostis in fine sæculi, vas proprium illud perditum hominem, Antichristum scilicet ingrediatur, & suis viribus traditus pauco quidem in tempore, sed in multa contra nos virtute laxabitur, quem quamvis sævitiæ ad crudelitatem dilatat, superna tamen misericordia dierum brevitate angustat. Hinc enim per semetipsam Veritas dicit: *Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet.* Hinc rursus ait: *Nisi breviter fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro.* Quia enim & superbos nos & infirmos Dominus conspicit, dies, quos singulariter malos intulit, misericorditer breviter dicit, profectò ut & superbiam terreat de temporis adversitate, & infirmitatem refoveat de brevitate. Sed considerandum valde est, in quo tunc atrocior, quàm nunc se crexerit, antiquus hostis surgat. Quæ enim penarum genera non novimus, quæ non jà vires martyrii exercuisse gaudemus? Alios namq; improviseo ictu immerfus jugulo gladius stravit: alios crucis patibulù affligit, in quo mors & provocata repellitur, & repulsa provocatur: alios hirsutis ferra dentibus attrivit: alios armato ferro insultans ungula carpsit, alios belluina rabies moribus detrunceando comminuit: alios ab intimis viscerum per cutem pressa vis verberum rupit: alios effossa terra viventes operuit: alios in altum demersos in

In expos. B.
 Tob. 1. 15. c. 4
 post med.

De afflictione electorum tempore Antichristi.
 In expos. B.
 Tob. 1. 2. c. 12.
 aliquando
 di usque modo,
 neque fiet.
 post princ.

H h h

GO
 VI
 13

mortem præcipitium fregit: alios in se projectos A
aqua replendo absorbit: alios edax flamma usque
ad cineres depasta consumpsit. Cùm igitur antiquus
hostis in fine mundi per Antichristum nequius in-
surrexit, quid est, quòd in his tormentis tunc atro-
cius crescat? Nisi hoc, quòd in Evangelio per se-
metipsam Veritas dicit: *Surgent pseudochristi, &
pseudopropheta, & dabunt signa magna & prodigia,
ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam elec-
ti?* Nunc enim fideles nostri mira faciunt, cùm
perversa patiuntur: tunc autem hujus hostis satelli-
tes, etiam cùm perversa inferunt, mira facturi sunt.
Pensemus ergo, quæ erit humanæ mentis illa tenta-
tio, quando pius martyr, & corpus tormentis sub-
jicit, & tamen ante ejus oculos miracula tortor fa-
cit? Cujus tunc virtus non ab ipso cogitationum
fundo quatiatur, quando is, qui flagris cruciat, si-
gnis coruscet? Nimirum enim hostis ille antiquus
& altus tunc erit veneratione prodigij, & durus
crudelitate tormenti: quoniam non sola tunc pote-
state erigitur, sed etiam signorum ostensione ful-
cietur.

CAPUT XLVIII.

Marc. 13. c. *Et dabunt signa magna, ita ut in errorem
inducantur, si fieri potest, etiam electi.*

De prædi-
catoribus
Antichri-
sti.

Mixtim in
expos. B. Job.
l. 14. c. 11.
sub fin. et
lib. 33. c. 27.
sub init. et
Hom. 9. in
Exech. lon-
ge post prim.

CUM electi conspexerint signa & miracula, quæ
facient ministri, & prædicatores Antichristi
quoddam dubietatis nubilum in corde patientur: C
& ex eorum prodigiis mendacibus caligo trepidationis
ad momentum in eorum cordibus generabitur. Unde
Veritatis ore per Evangelium dicitur: *Surgent pseudochristi,
& pseudopropheta, & dabunt signa magna, & prodigia,
ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* quòd
videlicet Dei electi casuri non sunt, sed magnis terribilibus
trepidaturi: quoniam tanta tunc circa justos iniquitate
effrenabuntur, ut etiam electorum corda, non parvo
terrore feriantur. Qua in re valde quærendum
est, quo modo aut hi, qui sunt electi, possunt in er-
rorem induci: aut cur, si fieri potest, quasi ex du-
brietate subditur, cùm quid faciendum sit, Dominus
omnia præsciens præstolatur: unum enim ex duo-
bus est, quia si electi sunt, fieri non potest: si autem
fieri potest, electi non sunt. Sed quia electorum
corda & trepida cogitatione concutientur, & tamen
eorum constantia non movebitur, una hac sententia
Dominus utrumque complexus est, dicens: *Ita
in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* Quasi
enim jam errare, est in cogitatione titubare: sed pro-
tinus, si fieri potest, subjungitur, proculdubio fieri
non potest, ut in errore electi plenè capiantur. Ita
ergo Dominici sermonis dubitatio ex electorum cor-
dibus designatio tentationis fuit: quia qui electi sunt
ad persistendum, per signa prædicatorum Antichri-
sti tentabuntur ad cadendum. Per hoc ergo, quod
dicitur, si fieri potest, hoc exprimitur, quòd electi
in corde tentabuntur. Nutant enim, sed non cadunt.
Dicitur ergo, si fieri potest, quia trepidabunt, & ta-
men dicuntur electi, quia non cadunt. Dubitatio E
ergo sermonis à Domino in electis exprimit trepidationem
mentis, quos electos nominat, quia cernit
quod in fide & bono opere persistunt.

CAPUT XLIX.

Marc. 14. f. *Adolescens sequebatur eum, amictus
sindone, etc.*

De perfidia
Judæorum.
In expos. B.
Job. l. 14. c.
22. post

CUM Judæorum plebs miracula nostri Redem-
ptoris cerneret, hunc ex signis honorabat, di-
cens: *Hic est Christus.* Cùm verò humanitatis ejus
infirma conspiceret, eum Creatorem credere dedi-

gnabatur, dicens: *Non, sed seducit turbas.* Sed quid
mirum, eum perpeti ista à plebibus, cùm ipsi quo-
que, qui legis doctores esse videbantur, qui cum
verbis prophetis incarnandum esse perhibebant,
& incarnatum viderunt, ab eo tamen, suadente per-
fidia, divisi, & à fide Veritatis aversi sunt. Scribæ
itaque, & legis doctores, qui erudire populos ad vi-
tam consueverant, dum incarnatum Deum conspi-
cerent, consiliis suis multos ab ejus fide diviserunt,
quamvis prius ad credendum incarnationis ejus my-
sterium per Prophetarum verba multos docuisse vi-
derentur. Quos etiam non solum ad non creden-
dum, sed usque ad persequendum quoque Domi-
num turba populorum est secuta, & usque ad passio-
nem illius sævitæ facibus accensa. In qua videlicet
passione discipulorum corda turbata sunt, & cùm
ad crucis aram ventum esset, eosque gravis ex per-
secutione Judæorum timor invasisset singuli fuge-
runt: mulieres verò, quæ ad præparanda subsi-
dia corporis exterioribus Domino mysteriis servie-
rant, adhæserunt. Stetit quidem aliquandiu Petrus,
sed tamen post territus, negavit. Stetit etiam Jo-
hannes, cui ipso crucis tempore dictum est: *Eccc mater
tua.* Sed perseverare minimè potuit: quia de ipso
quoque scriptum est: *Adolescens quidam sequebatur
illum, amictus sindone super nudo, & tenuerunt eum:
at ille, rejecta sindone, nudus profugit ab eis.* Qui etiam
post, ut verba sui Redemptoris audiret, ad aram
crucis rediit, prius tamen territus fugit. Mulieres
autem non solum non timuisse, neque fugisse, sed
etiam usque ad sepulchrum memorantur stetitisse. Joan. 19.

CAPUT L.

Invenerunt hominem Cyrenæum.

Marc. 15.

PLerumque se hypocritæ mirâ abstinentiâ affligit,
omne robur corporis atterunt, & quasi carnis vi-
tam funditus in carne viventes extinguunt: sicque per
abstinentiam morti appropiant, ut penè quotidie
morientes vivant: sed ad hæc humanos oculos quæ-
runt, admirationis gloriam expetunt, attestante Veri-
tate quæ ait: *Exterminant facies suas ut appareant
hominibus jejunantes.* Nam ora pallefcunt, corpus
debilitate quatitur, & pectus interrumpentibus sus-
piriis urgetur. Sed inter hæc ab ore proximorum ad-
mirationis sermo queritur, nihilque tanto labore
aliud nisi æstimatio humana cogitatur. Quos nimi-
rum bene Simon ille significat, qui Dominicæ pas-
sionis tempore in angaria cruce Domini portabat,
de quo scriptum est: *Invenerunt hominem Cyrenæum
venientem obviam sibi, nomine Simonem, hunc angaria-
verunt, ut tolleret crucem Jesu.* Quod enim per
angariam agimus, non hoc ex studio amoris ope-
ramur. Crucem ergo Domini Jesu in angaria portare,
est afflictionem abstinentiæ pro alia, quam neces-
sè est intentione tolerare: an non Jesu crucem
in angaria portat, qui quasi ad præceptum Domini
carnem domat, sed tamen spirituales patriam
non amat? Unde & Simon idem crucem portat,
sed nequaquam moritur: quia omnis hypocrita
corpus quidem per abstinentiam afficit, sed tamen
per amorem gloriæ mundo pejus vivit: quia & sæ-
pe per sanctitatis imaginem, locum regiminis in-
dignus assequitur, qui nisi aliquid in se virtutis ostenderet,
nullum percipere honorem mereretur: sed transit
quod delectabiliter obrinet, & pœnaliter
quod sequitur, manet. Sanctitatis fiducia nunc in
ore hominum ponitur, sed cùm internus judex se-
creta cordis examinat, exterius vitæ testes qua-
rit.

De absti-
nentiâ in-
pocriti.

In expos. B.

Job. 14. c. 21.

circ. mel.

Math. 6.

CAPUT LI.

Marc. 15. b Et perducunt eum in Golgotha locum: erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.

De passione Domini. Omnia, quae Dominus incarnatus verbis docuit, prius factis ostendit, sicut scriptum est: Quae cepit Iesus facere & docere. Quia enim vocare nos ad caelestem patriam venit, nimirum bona transitoria despiciere, & mala temporalia non timere docuit. Unde & opprobria despexit, injurias pertulit, mortem non timuit, crucis patibulum non refugit: & cum hunc voluissent rapere, & regem constituere, statim fugit. Quid nobis his exemplis aliud inuenit, nisi ut debeamus hujus mundi & aduersa non metuere, & prospera vitare? Quia plus plerumque ejus bona occupant animum, quam mala perturbent. Ante passionem verò suam contumelias audivit, nec tamen contumelias reddidit: traditorem suum diu tacitus pertulit, eique salutanti dare osculum non recusavit: suscepit mortem crucis, ne mori timeremus: ostendit die tertia resurrectionem, ut nos resurgere posse crederemus. Post passionem quoque suam, de his, qui se crucifixerant, ad fidei gratiam vocavit: bonum pro iniquitate reddidit, & nos exemplo suo de omnibus instruit.

CAPUT LII.

Item unde supra.

In expof. B. Job. 21. c. 5. sub int. AD excedentem igitur omnia Redemptoris nostri vitam mentis oculos tendamus, ut in vita, & in ejus praeceptis agnoscamus, quid in nostra vita minus habeamus, & ad vitae ejus exempla nostram vitam dirigamus. Hinc namque scriptum est: Christus passus est pro nobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus: qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore ejus: qui cum malediceretur non maledicebat: dum pateretur, non comminabatur. Hinc per Paulum dicitur: Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Auctorem fidei, & consummatorem Iesum: qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, confusione contempta. Ad hoc itaque Dominus apparuit in carne, ut humanam vitam admonendo excitaret, exempla praebendo accenderet, moriendo redimeret, resurgendo repararet.

CAPUT LIII.

Surrexit, non est hic.

De resurrectione. Duae erant vitae, quarum unam novimus, alteram nesciebamus. Una quippe mortalis est, alia immortalis: una corruptionis, alia incorruptionis: una mortis, alia resurrectionis. Sed venit Mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus, suscepit unam, & ostendit alteram: unam pertulit moriendo, & ostendit alteram resurgendo. Si igitur nobis mortalitatem vitam scientibus, resurrectionem promitteret carnis, & tamen hanc visibiliter non exhiberet, quis ejus promissionibus crederet? Factus itaque homo apparuit in carne, mori dignatus est ex voluntate, sed resurrexit ex potestate, & ostendit exemplo, quod nobis promisit in praemio. Ecce verò redit ad memoriam, quòd crucifixo Dei filio, Judaei insultantes, dicebant: Si rex Israel es, descendat de cruce, & credimus ei. Qui si tunc de cruce descendisset, nimirum insultantibus cedens, virtutem nobis suae patientiae non demonstrasset. Sed expectavit paululum, toleravit opprobria, irrisiones sustinuit, servavit patientiam, distulit admirationem. Et qui de cruce descendere noluit, de sepulcro surrexit. Plus igitur fuit de sepulcro sur-

A gere, quam de cruce descendere: plus fuit mortem resurgendo destruere, quam vitam descendendo servare. Sed cum Judaei hunc ad insultationes suas de cruce descendere minimè cernerent, cum mortentem viderent, eum se vicisse crediderunt, nomen illius se quasi extinxisse gavisi sunt.

CAPUT LIV.

Prædicate Evangelium omni creaturae.

Marc. 16. 8

DE Domini morte nomen ejus per universum mundum crevit: quia post resurrectionem suam ad praedicandum Evangelium suum per omnem terram discipulos suos misit, dicens: Euntes in mundum universum, praedicate Evangelium omni creaturae. Omnis creatura nomine homo signatur: quia in ipso vera species, & magna communio universae creaturae ostenditur. Omne namque quod est, aut est, & non vivit: aut est, & vivit, sed nequaquam sentit: aut est, & vivit, & sentit, sed non intelligit, nec discernit: aut est, & vivit, sentit, intelligit, & discernit. Sunt namque lapides, nec tamen vivunt: sunt arbuta, vivunt quidem nec tamen sentiunt: herbarum namque & arborum vita viriditas vocatur, sicut per Paulum de seminibus dicitur: Inspiciens in: quod seminas non vivificatur, nisi prius moriatur: sicut bruta animalia vivunt & sentiunt, nec tamen intelligunt, aut discernunt. Homo itaque quia habet commune esse cum lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum animalibus, discernere cum Angelis, rectè nomine omnis creaturae exprimitur, in quo juxta aliquid omnis creatura tenetur. Unde cum Veritas discipulis Evangelium omni creaturae praedicare praecipit, omnem creaturam solum hominem intelligi voluit, cui commune aliquid cum omnibus creavit. Sic itaque post resurrectionem, postquam discipulos suos ad praedicandum Evangelium misit, illi profecti praedicaverunt ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis: & postquam in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terrae verba eorum, de morte Domini nomen ejus per mundum crevit, ex qua hunc infidelis turba extinxisse se credidit. Et quae gaudebat occisum, dolet mortuum: quia hunc ad suam gloriam cognoscit pervenisse per poenam. Si igitur, fratres charissimi, nostri Redemptoris membra sumus, praesumamus in nobis resurrectionem futuram, quam in capite nostro constat esse factam. Resurrectionis ejus gloriam tota mente diligamus, & pro ejus amore moriamur. In resurrectione auctoris nostri ministros ejus Angelos concives nostros agnovimus. Ad horum ergo civium illam frequentem solemnitatem festinemus: his cum nec dum visione possumus, desiderio & mente jungamur: adjuvet omnipotens Deus ad vitam desiderium nostrum, qui pro nobis in mortem dedit unicum filium suum eundem Jesum Christum Dominum nostrum: qui cum eo vivit & regnat in unitate Spiritus sancti, per omnia saecula saeculorum. Amen.

INCIPIUNT

CAPITULA DE EVANGELIO SECUNDVM LV CAM.

- 1 Fuit in diebus Herodis, &c. Erant justii ambo ante Deum.
2 Ipse praecedet ante illum in spiritu, & virtute Helia.
3 Missus est Angelus Gabriel.
4 Virtus Altissimi obumbrabit tibi.
5 Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.

Hh h ij

GO
LVI
3